

ПРО ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ»

Анатолій Статівка,

*д-р юрид. наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
професор кафедри аграрного права,*

Віталій Уркевич,

*д-р юрид. наук, доцент,
доцент кафедри аграрного права
Національного університету
«Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»*

У статті аналізуються проблеми систематизації аграрного законодавства України, запропоновано проект закону України «Про сільське господарство України».

Ключові слова: сільське господарство, аграрне законодавство, проект закону України «Про сільське господарство України».

Сільське господарство є системоутворюючою галуззю економіки України, у сфері якого формується значна кількість суспільних відносин, що виникають за участю аграрних товаровиробників, переробників сільськогосподарської продукції тощо. Сучасні проблеми функціонування сільського господарства зумовлені багатьма чинниками, серед них визначальне місце посідає недосконале правове регулювання аграрних відносин. Адже до сьогодні в Україні не існує нормативного акта, що в комплексі регулював би всю сукупність аграрних відносин – земельних, майнових, трудових, управлінських та інших, які виникають при виробництві харчових продуктів і сільськогосподарської сировини.

Малоефективність функціонування сучасного аграрного законодавства України, на думку В. Семчика, зумовлюється: кризовими явищами в економіці України; недостатньою ефективністю законів, якими регламентуються відносини в галузях аграрного виробництва; недосконалістю державного управління економічними процесами в країні через декларативність і фінансову незабезпеченість правових приписів; наявністю колізій і неузгодженості, нестабільності, надто частими змінами та доповненнями, розробленням проектів аграрних законів без участі юристів тощо [1, с. 4]. Тому вивчення проблем підвищення ефективності аграрного законодавства України, його систематизації має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Оскільки виділяють декілька напрямів систематизації аграрного законодавства, у тому числі шляхом прийняття спеціального комплексного нормативного акта – закону України про сільське господарство, то тема запропонованої статті має значну актуальність.

Питанням удосконалення та систематизації аграрного законодавства присвячували свої наукові праці Н. Титова, В. Семчик, В. Янчук, О. Погрібний, В. Носік та ін. Незважаючи на це, проблеми систематизації сучасного аграрного законодавства України не лише не втратили своєї актуальності, а й потребують подальшого вивчення.

Мета цієї статті – аналіз проблем систематизації аграрного законодавства України та пропонування проекту закону України «Про сільське господарство України».

Перспективним шляхом систематизації аграрного законодавства України є його кодифікація, яка має бути здійснена у майбутньому шляхом розроблення та прийняття Аграрного кодексу України. Проте очевидно, що до прийняття такого Кодексу слід провести роботу з інкорпорації аграрного законодавства [2, с. 205]. Як зазначається в аграрно-правовій літературі, прийняттю Аграрного кодексу має передувати розроблення законів про сільське господарство України, про її аграрну політику тощо. Цим законам належить бути визначальними; саме їх введення в дію дозволить прийняти такий кодифікований акт, яким є Кодекс. Перш за все необхідно надати чинність окремим кодіфікаційним актам аграрного законодавства [3, с. 9; 4, с. 42].

Ідея щодо необхідності розроблення та прийняття на даному етапі розвитку аграрних відносин комплексного нормативно-правового акта на рівні закону щодо розвитку сільського господарства України витає вже тривалий час. Проте саме зараз потреба у прийнятті такого нормативного акта щодо функціонування сільського господарства й аграрних відносин викликана

також загостренням економічної конкуренції на національному аграрному ринку у зв'язку із вступом України до Світової організації торгівлі (далі – СОТ), необхідністю протидії світовій продовольчій кризі, підвищенням вимог до екологічної безпеки національного аграрного виробництва тощо.

Зазначимо, що необхідність прийняття зазначеного закону зумовлюється не лише потребою регламентування суспільних аграрних відносин, а й прикладами існування законів про функціонування інших галузей національної економіки (закони України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 р. № 2344-III; «Про трубопровідний транспорт» від 15.05.1996 р. № 192/96-ВР; «Про залізничний транспорт» від 04.07.1996 р. № 273/96-ВР; «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. № 1280-IV; «Про електроенергетику» від 16.10.1997 р. № 575/97-ВР та ін.

Більше того, у сфері суспільних відносин, що розглядається, діють закони України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17.10.1990 р. № 400-XI; «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 р. № 469/97-ВР; «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 р. № 973-IV; «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. № 742-IV; «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. № 1877-IV та ін., що регламентують лише окремі види, сфери сільськогосподарської діяльності, чого явно недостатньо.

Необхідність розроблення законопроекту про сільське господарство усвідомлюється не лише науковцями, а й органами державної влади. Свідченням цього є наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про створення робочих груп з розробки законопроектив» від 13.05.2011 р. № 177, яким передбачено створення робочих груп із розроблення проектів нормативно-правових актів щодо сільського господарства та земельної реформи. Зокрема, створені робочі групи з розроблення таких законів України, як «Про сільське господарство України», «Про продовольчу безпеку України», «Про професійні та міжпрофесійні об'єднання в АПК», «Про ціни і ціноутворення», «Про затвердження тимчасового збору для створення Фонду підтримки українського села (в розмірі 1 % від обігу всіх товарів, робіт і послуг)» і робочу групу з розроблення законопроектив, спрямованих на реформування земельних відносин в Україні.

До робочої групи з розроблення проекту закону України «Про сільське господарство України» чомусь включені лише відомі вчені – представники економічної науки. З таким підходом Міністерства аграрної політики та продовольства України навряд чи можна погодитись. Адже, незважаючи на те, що будь-які нормативно-правові акти мають враховувати передусім матеріальні умови життя суспільства, особливості відповідних суспільних відносин, до їх опрацювання слід залучати й представників

юридичної спільноти, вчених-правників, які мають запропонувати найоптимальніші правові форми впорядкування відповідних відносин.

Результатом нашого опрацювання питань систематизації аграрного законодавства України стало розроблення власного проекту закону України «Про сільське господарство України». Цей законопроект передбачає комплексне регулювання аграрних відносин. Він містить такі основні визначення, як аграрні відносини, сільське господарство, сільськогосподарська продукція, сільськогосподарський товаровиробник, сільськогосподарське підприємство, а також передбачає особливості державно-правового регулювання сільського господарства, статусу аграрних товаровиробників, формування майнової бази аграрного господарювання, використання земель та інших природних ресурсів при здійсненні сільськогосподарської діяльності, регламентує здійснення виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників та її окремих видів, особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників і страхування ризиків сільськогосподарського виробництва, безпечність та якість харчових продуктів і сільськогосподарської сировини, особливості регулювання трудових відносин у сільськогосподарських підприємствах, договірних відносин аграрних товаровиробників, забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій, відповідальність за порушення норм закону, тощо.

Ми запропонуємо як один із варіантів такий проект закону «Про сільське господарство України»:

ПРОЕКТ

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про сільське господарство України»

Цей закон визначає правові, економічні та соціальні засади функціонування сільського господарства України як сфери економіки, що виробляє винятково значущу, незамінну сільськогосподарську продукцію в життєдіяльності людини та суспільства.

Закон спрямований на створення умов для виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також для забезпечення раціонального використання й охорони земель сільськогосподарського призначення, сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

аграрні відносини – сукупність суспільних відносин з виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації;

державна аграрна політика – комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямо-

ваних на підвищення ефективності функціонування сільського господарства України, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення комплексного і сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій;

сільське господарство (сільськогосподарське виробництво) – вид господарської діяльності з виробництва продукції, що пов'язана з біологічними процесами її вирощування, призначеної для споживання в сирому та переробленому вигляді, для використання на нехарчові цілі;

сільськогосподарська діяльність – виробництво сільськогосподарської продукції, її переробка та реалізація, а також надання послуг, пов'язаних із обслуговуванням сільськогосподарського виробництва;

сільськогосподарська продукція (продукція сільського господарства) – продукція, що виробляється в сільському господарстві та відповідає кодам 01.11–01.42 та 05.00.1–05.00.42 Державного класифікатора продукції та послуг ДК 016-97;

сільськогосподарське підприємство – юридична особа незалежно від форми власності та господарювання, основним видом діяльності якої є вирощування (виробництво) сільськогосподарської продукції та в якій валовий доход, отриманий від операцій з реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, за наявності сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовиць і багаторічних насаджень тощо) та/або поголів'я сільськогосподарських тварин у власності, користуванні, у тому числі на умовах оренди, за попередній звітний (податковий) рік перевищує 75 відсотків загальної суми валового доходу;

сільськогосподарський (аграрний) товаровиробник – фізична або юридична особа, яка займається виробництвом товарної сільськогосподарської продукції, переробкою власновиробленої сільськогосподарської продукції й її реалізацією.

Стаття 2. Законодавство про сільське господарство

Відносини, пов'язані з функціонуванням сільського господарства України, регулюються Конституцією України, Цивільним, Господарським та Земельним кодексами України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

Розділ II. ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття 3. Державна аграрна політика й її принципи

1. Державна аграрна політика спрямована на забезпечення виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також на забезпечення раціонального використання й охорони земель сільськогосподарського призначення, сталого розвитку аграрного виробництва і сільських територій.

Основні засади державної аграрної політики, що поширюються на сільське господарство, визначаються законом.

2. Принципи державної аграрної політики у сфері сільського господарства:

- пріоритетність розвитку сільського господарства України серед інших галузей економіки;
- неутручання держави у виробничо-господарську діяльність аграрних товаровиробників;
- гарантування рівності прав учасників аграрних відносин;
- аграрний протекціонізм;
- гарантування продовольчої безпеки держави;
- забезпечення комплексного та сталого розвитку аграрного виробництва і сільських територій;
- поєднання галузевого та територіального розвитку.

Стаття 4. Органи державного регулювання сільського господарства

1. Державне регулювання сільського господарства України здійснюється системою органів державної влади, що очолюється центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

До системи органів державного регулювання сільського господарства України входять обласні, м. Севастополь та районні органи виконавчої влади з питань аграрної політики.

Стаття 5. Методи та форми державного регулювання аграрних відносин

1. Державне регулювання аграрних відносин здійснюється за допомогою поєднання методів дозволу, прямих приписів, заборони, рекомендацій.

2. Державне регулювання аграрних відносин здійснюється у правотворчій, правозастосовчій, правоохоронній та організаційній формах.

Стаття 6. Державна підтримка аграрних товаровиробників

1. Держава надає бюджетну, кредитну, ціннову, страхову й іншу підтримку для стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції, розвитку аграрного ринку, забезпечення продовольчої безпеки населення.

2. Заходи державної підтримки аграрних товаровиробників:

- регулювання цін окремих видів сільськогосподарської продукції;
- регулювання ринку сільськогосподарського страхування;
- державні заставні закупівлі зерна й іншої сільськогосподарської продукції;
- кредитна підтримка виробників сільськогосподарської продукції;
- дерегуляція українського ринку сільськогосподарської продукції та заборона дискримінації прав її власників;
- підтримка виробників продукції тваринництва.

Порядок та умови надання державної підтримки аграрним товаровиробникам визначаються законом.

Розділ III. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРОВИРОБНИКИ

Стаття 7. Сільськогосподарські підприємства й особливості їх правового становища

1. Основними виробниками сільськогосподарської продукції є сільськогосподарські підприємства.

Сільськогосподарські підприємства можуть створюватися та функціонувати у будь-яких організаційно-правових формах, передбачених законодавством України, зокрема як фермерські господарства, сільськогосподарські кооперативи, аграрні господарські товариства, приватні, державні та комунальні сільськогосподарські підприємства.

2. Порядок створення та функціонування, особливості здійснення виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств визначаються законом.

Стаття 8. Фізичні особи як учасники аграрних відносин

1. Фізичні особи можуть бути учасниками аграрних відносин і виступати як аграрні товаровиробники – громадяни, які ведуть особисте селянське господарство, члени та наймані працівники сільськогосподарських підприємств, аграрні підприємці.

2. Особливості статусу фізичних осіб як учасників аграрних правовідносин визначаються законом.

Розділ IV. МАЙНО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Стаття 9. Склад майна сільськогосподарських товаровиробників

До майна сільськогосподарських товаровиробників можуть належати будівлі, споруди, облаштування, матеріальні цінності, цінні папери, продукція, вироблена підприємством у результаті господарської діяльності, отримані доходи, сільськогосподарські тварини, бджолосім'я, інше майно, набуте на підставах, що не заборонені законом, право користування землею, водою й іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (у тому числі на інтелектуальну власність).

До складу майна сільськогосподарських підприємств включається також майно, що передано їх членами як пайові внески, внески (вклади) до статутного (складеного) капіталу.

Стаття 10. Особливості правового режиму майна сільськогосподарського призначення

Законом можуть визначатися особливості використання окремих видів майна (рухомого та нерухомого) сільськогосподарських товаровиробників.

Розділ V. ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ТА ІНШИХ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 11. Особливості використання й охорони земельних ділянок у сільському господарстві

1. Землі сільськогосподарського призначення є основним засобом виробництва у сільському господарстві.

Підстави виникнення і припинення права власності та користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення, права й обов'язки їх власників та користувачів визначаються Земельним кодексом України.

2. Земельні ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва використовуються відповідно до розроблених і затверджених у встановленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, передбачають заходи з охорони земель.

Стаття 12. Використання природних ресурсів при здійсненні сільськогосподарської діяльності

1. Власники та користувачі земель сільськогосподарського призначення мають право використовувати в установленому порядку для власних потреб наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торф, лісові насадження, водні об'єкти, а також інші корисні властивості землі.

Порядок використання загальнопоширених корисних копалин, торфу, лісових насаджень, водних об'єктів, інших корисних властивостей землі при здійсненні сільськогосподарської діяльності визначається законодавством.

Розділ VI. ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Стаття 13. Загальні засади здійснення аграрної виробничо-господарської діяльності

1. Сільськогосподарські товаровиробники самостійно визначають напрями своєї виробничо-господарської діяльності та спеціалізацію сільськогосподарського виробництва.

2. Планування сільськогосподарськими товаровиробниками виробничо-господарської діяльності здійснюється на основі укладених із контрагентами правочинів (договорів, угод, контрактів).

3. Окремі види виробничо-господарської діяльності можуть здійснюватися аграрними товаровиробниками лише на підставі отриманого спеціального дозволу (ліцензії, сертифіката).

4. Сільськогосподарські підприємства з метою більш повного використання матеріальних і тру-

дових ресурсів мають право створювати підсобні виробництва та промисли.

Обсяг доходів від діяльності підсобних виробництв і промислів не повинен перевищувати 25 відсотків від загального обсягу доходів сільськогосподарського підприємства.

Підсобні виробництва та промисли сільськогосподарських підприємств можуть створюватися та функціонувати як структурні підрозділи підприємств або ж як міжгосподарські утворення.

Примірне положення про підсобні виробництва та промисли сільськогосподарських підприємств затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Здійснення виробничо-господарської діяльності в окремих галузях сільського господарства

1. Порядок і правила здійснення окремих видів виробничо-господарської діяльності в рослинництві, тваринництві, бджільництві, рибистві, виробництві продукції лісового господарства, інших галузях сільського господарства визначаються законодавством України.

2. Забороняється використання для вирощування біомаси для біопалива земельних ділянок, що згідно з проектами землеустрою мають використовуватися для вирощування зернових культур і цукрових буряків.

3. Сільськогосподарська діяльність, що зумовлює забруднення земель і ґрунтів понад встановлені гранично допустимі концентрації небезпечних речовин, забороняється.

Розділ VII. ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Стаття 15. Особливості оподаткування діяльності сільськогосподарських товаровиробників

1. Сільськогосподарські товаровиробники можуть за власним бажанням перейти на сплату фіксованого сільськогосподарського податку, який нараховується виходячи з площі сільськогосподарських угідь, переданих сільськогосподарському товаровиробнику у власність або наданих йому у користування, у тому числі на умовах оренди, а також земель водного фонду, що використовуються рибицькими, рибацькими і риболовецькими господарствами для розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах).

Порядок нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку визначається законом.

2. Сільськогосподарські підприємства можуть обрати спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість.

Порядок застосування спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість визначається законом.

3. Особливості нарахування та сплати сільськогосподарськими товаровиробниками плати за

землі сільськогосподарського призначення, а також сплати сільськогосподарськими підприємствами податку на прибуток визначаються законом.

Розділ VIII. СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Стаття 16. Види страхування ризиків у сільському господарстві

1. З метою мінімізації ризиків втрати врожаю (його частини), інших майнових втрат аграрні товаровиробники можуть застрахувати ризики своєї діяльності.

2. Страхування ризиків у сільському господарстві здійснюється на добровільних засадах.

Обов'язковому страхуванню підлягають урожай зернових культур і цукрових буряків, багаторічні насадження, сільськогосподарські тварини на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків.

Стаття 17. Договір страхування сільськогосподарських ризиків

1. Договір страхування ризиків сільськогосподарського виробництва укладається сільськогосподарським товаровиробником із страховиком відповідно до законодавства України.

2. Правила й умови обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур, сільськогосподарських тварин затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Розділ IX. БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Стаття 18. Виробництво безпечних та якісних харчових продуктів і сільськогосподарської сировини

1. При виробництві харчових продуктів і сільськогосподарської сировини сільськогосподарські товаровиробники зобов'язані дотримуватися вимог законодавства щодо безпечності й якості такої продукції.

2. Харчові продукти повинні бути безпечними, придатними до споживання, правильно маркованими та відповідати санітарним заходам і технічним регламентам.

Стаття 19. Використання генетично-модифікованих організмів при виробництві харчових продуктів і сільськогосподарської сировини

Порядок та умови використання генетично-модифікованих організмів при виробництві харчових продуктів і сільськогосподарської сировини визначаються законом.

Розділ X. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Стаття 20. Трудові відносини у сільськогосподарських підприємствах

1. Трудові відносини у сільськогосподарських підприємствах (за винятком трудових відносин їх членів) регламентуються законодавством про працю.

2. Особливості праці членів сільськогосподарських підприємств, у тому числі фермерських господарств, визначаються їх статутами й іншими локальними нормативними актами. При цьому гарантії щодо зайнятості, охорони праці, праці жінок, молоді, інвалідів надаються членам сільськогосподарських підприємств у порядку, передбаченому законодавством про працю.

Стаття 21. Робочий час, час відпочинку, оплата праці у сільськогосподарських підприємствах

1. Статуту й інші локальні нормативні акти сільськогосподарських підприємств можуть передбачати особливості регулювання робочого часу та часу відпочинку працівників (членів і найманих працівників) відповідного підприємства.

2. Виконавчий орган управління сільськогосподарського підприємства, за попереднім погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації підприємства, у випадку виробничої необхідності може збільшувати тривалість робочого дня для працівників підприємства, зайнятих у рослинництві, до 10 годин на добу. У менш напружені періоди польових робіт тривалість робочого дня для зазначених працівників може зменшуватися до 5 годин (а за бажанням працівників – і більше).

У випадку виробничої необхідності робітники можуть залучатися до роботи у вихідні, святкові та неробочі дні, з наданням інших днів відпочинку.

3. Оплата праці у сільськогосподарських підприємствах може проводитися, нарівні з грошовою, у натуральній формі.

Порядок та умови застосування оплати праці у натуральній формі визначаються законодавством і колективним договором.

Розділ XI. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Стаття 22. Договори за участю сільськогосподарських товаровиробників

1. Аграрно-правовий договір – це угода сільськогосподарських товаровиробників, яка встановлює, змінює чи припиняє зобов'язання сторін у сфері сільськогосподарської діяльності при виробництві сільськогосподарської продукції, її переробці та реалізації, виконанні робіт, наданні послуг.

2. Аграрно-правові договори укладаються сільськогосподарськими товаровиробниками на добровільних засадах.

Укладення договору є обов'язковим для сільськогосподарського товаровиробника, якщо він заснований на державному замовленні, виконання якого обов'язкове для названого суб'єкта.

Стаття 23. Види договорів за участю аграрних товаровиробників

1. Сільськогосподарські товаровиробники можуть укласти аграрно-правові договори, що опосередковують:

реалізацію сільськогосподарської продукції (договори контрактації сільськогосподарської продукції, купівлі-продажу, у тому числі біржові угоди на реалізацію сільськогосподарської продукції, міни, інші види договорів);

матеріально-технічне забезпечення (договори поставки, міни, оренди, лізингу, інші види договорів);

обслуговування, надання послуг (договори на агрохімічне, авіахімічне, гідромеліоративне й інше обслуговування, на виконання ремонтних і технологічних робіт, інші види договорів).

Сільськогосподарські товаровиробники можуть укласти й інші види договорів.

2. У порядку та випадках, визначених законодавством, уповноваженими органами державної влади можуть затверджуватися орієнтовні умови договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках – типові договори, що є обов'язковими до використання сільськогосподарськими товаровиробниками.

3. Особливості виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції встановлюються Положенням про контрактацію сільськогосподарської продукції, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ XII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Стаття 26. Сільські території та їх соціальна сфера

1. Держава забезпечує пріоритетний розвиток сільських територій, що знаходяться за межами міст і є переважно зонами сільськогосподарського виробництва та сільської забудови.

2. Визначальною складовою сільських територій є їх соціальна сфера як сукупність структурних елементів сільського поселення, спрямованих на забезпечення сільського населення належними умовами праці та відпочинку, створення сприятливого, комфортного та гармонійного життєвого середовища.

Соціальна сфера села включає до свого складу, крім іншого, об'єкти житлово-комунального господарства, зв'язку, транспортної інфраструктури, дорожнього сполучення, побутового обслуговування населення, об'єкти охорони здоров'я, освіти, культури, мистецтва, фізичної культури, спорту.

Стаття 27. Забезпечення сталого розвитку сільських територій

1. Держава забезпечує сталий розвиток сільських територій шляхом:

- створення сприятливих умов для проживання населення на сільських територіях;
- забезпечення охорони навколишнього природного середовища й екологічної безпеки;
- оптимізації землекористування, формування ринкових земельних відносин;
- підвищення конкурентоспроможності всіх галузей сільського господарства;
- удосконалення системи управління розвитком сільських територій.

2. Умови та напрями реалізації заходів сталого розвитку сільських територій визначаються законодавством.

Розділ XIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 28. Відповідальність за порушення вимог цього Закону

За порушення вимог цього Закону винні особи несуть цивільно-правову, адміністративну й інші види відповідальності, передбачені законом.

Розділ XIV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

- 1) внести до Верховної Ради України у тримісячний строк із дня опублікування цього Закону перелік законодавчих актів (іх окремих положень), які мають бути визнані такими, що втратили чинність, і перелік законодавчих актів, до яких слід внести зміни у зв'язку з набранням чинності цим Законом;
- 2) затвердити нормативно-правові акти, передбачені цим Законом;
- 3) забезпечити перегляд, приведення у відповідність із цим Законом або визнання такими, що втратили чинність, нормативно-правових актів

The article is devoted to clarifying the content of capability as part of the labour judicial subjectivity of physical person. Labour capability – characteristic, that inherent a person and contains the individual lines of subject, which are a determining value at entering into labour legal relationships.

В статтє вьясняется содержание дееспособности как элемента трудовой правосубъектности физического лица. Трудовая дееспособность – качество, присущее лицу и содержит в себе индивидуальные черты субъекта, которые имеют ключевое значение при вступлении в трудовые правоотношения.

Кабінету Міністрів України та нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

Висновки

Питання систематизації аграрного законодавства України мають значну актуальність. У статті запропоновано власне бачення щодо комплексного нормативно-правового акта з урегулювання аграрних відносин, а також власну редакцію проекту закону України «Про сільське господарство України». Безумовно, цей законопроект є лише авторським поглядом на правову регламентацію аграрних суспільних відносин, він не позбавлений окремих вад, однак цілком може бути використаний при розробленні державними органами закону України «Про сільське господарство України».

Перспективою подальших наукових досліджень порушених проблем може бути використання отриманих результатів у наступних наукових розробках, а також доопрацювання запропонованого законопроекту за результатами його обговорення.

Література

1. Семчик В. І. Фактори впливу на рівень ефективності аграрного законодавства України // Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства України: перспективи в XXI ст.: Матер. міжнар. наук. конф. 27–28 квітня 2006 р., м. Біла Церква. – Біла Церква, 2006. – С. 3–7.
2. Козьмір М. І. Аграрное право России: проблемы становления и развития. – М., 2003. – 208 с.
3. Статівка А. Про аграрне законодавство України і проблеми його удосконалення в сучасних умовах // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 7. – С. 7–9.
4. Носік В. Аграрне право України: окремі проблеми // Радянське право. – 1990. – № 7. – С. 41–44.

ДО ПИТАННЯ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН В УКРАЇНІ

Інна Горіславська,

канд. юрид. наук,

асистентка кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. В. З. Янчука,

Антоніна Радченко,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

У статті на основі аналізу нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення страхування сільськогосподарських тварин, досліджуються проблемні питання та пропонуються способи усунення колізій у правовому регулюванні даного виду страхування.

Ключові слова: страхування, сільськогосподарські тварини, племінні тварини, комплексне страхування сільськогосподарських тварин.

Стабілізація економічної ситуації в Україні, зміна форм власності та соціально-економічна ситуація спонукають суб'єктів господарської діяльності в аграрному секторі до захисту своїх майнових інтересів від непередбачених сільськогосподарських ризиків, які створюють вкрай несприятливі умови для сільськогосподарського виробництва та майже щорічно завдають збитків сільськогосподарським товаровиробникам. Компенсувати понесені втрати можна шляхом страхування [1]. Страхування сільськогосподарських тварин є одним із видів страхування, що характерні для суб'єктів аграрного права [2, с. 465], вдосконалення правового регулювання якого підвищить ефективність сільськогосподарського виробництва. Якщо питанню страхування як виду цивільно-правового договору приділяли увагу багато науковців, зокрема А. Александров, В. Базилевич, К. Базилевич, Д. Біленчук, П. Біленчук, М. Клименко, Є. Білоусов, Р. Сабодаш, П. Захватихата, роботи яких не стосувалися страхування у сільському господарстві, то правовому регулюванню страхування сільськогосподарських тварин присвячено недостатньо наукових праць.

Теоретичною основою нашого дослідження є праці таких відомих вітчизняних учених-правознавців у галузі аграрного права, як Н. Багай, В. Єрмоленко, В. Жушман, І. Каракаш, Т. Ковальчук, В. Мунтян, В. Семчик, А. Статівка, В. Уркевич, Н. Титова, Ю. Шемшученко, В. Янчук та ін.

Метою цієї статті є дослідження колізій правового регулювання страхування сільськогосподарських тварин.

Сьогодні основними нормативно-правовими актами, що регулюють питання страху-

вання племінних тварин, є Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР, Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» (далі – Закон) від 24.06.2004 р. № 1877-IV, Закон України «Про племінну справу у тваринництві» від 15.12.1993 р. № 3691-ХІІ, а також постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків» від 23.04.2003 р. № 590.

Закон України «Про страхування» регулює відносини у сфері страхування та спрямований на створення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій і фізичних осіб. Він визначає, що страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними і юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) і доходів від розміщення коштів цих фондів.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків» (далі – Порядок) встановлює, що обов'язкове страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків (далі – обов'язкове страхування) провадиться з метою забезпечення економічної та продовольчої безпеки держави, створення спри-